

۳,۵,۱. ملاحظات

- ۱. گنجد افغانستان به دلیل کیفیت مرغوب و درصد روغن بالا، قیمت بیشتری نسبت به انواع پاکستانی و هندی دارد، اما نسبت به گنجد پاکستانی ناخالصی بیشتری دارد.
- ۲. گنجد افغانستان ۵۶-۵۲ درصد روغن دارد. (بهترین نوع برای تولید روغن وارده)
- ۳. گنجد پاکستانی و سودانی ۵۲-۵۰ درصد روغن دارد.
- ۴. گنجد هندی ۴۷-۴۵ درصد روغن دارد.
- ۵. در افغانستان مناطق شمالی مرغوب‌ترین گنجدها را دارا است. (میمنه و مزار)
- ۶. با توجه به آمارهای بالا گنجد قابلیت واردات بیشتر و حتی توسعه آن در خاک افغانستان را دارا است.

۲. کالاهای دارای پتانسیل صادرات به افغانستان

۱,۲. روغن‌های نفتی [۲۲] (۲۷۰۹۰۰) Trade Map. ۱,۱,۲

بعد از سال ۲۰۱۱ صادرات روغن‌های نفتی ایران کاهش چشمگیری داشته و از ۷۸ میلیارد دلار در این سال به ۱۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰ رسیده است. در داده‌های مربوط به صادرات ایران، تنها در یک سال، افغانستان از ایران روغن‌های نفتی وارد کرده و آن سال ۲۰۱۶ بوده است. میزان واردات افغانستان در این سال ۱۴۳ هزار دلار اعلام شده است. اما در داده‌های مربوط به واردات افغانستان آمارها متفاوت است و ایران پس از ترکمنستان، رتبه دوم را در صادرات سوخت به افغانستان دارا است. افغانستان در سال ۲۰۱۹، ۳۴ میلیون دلار واردات روغن‌های نفتی داشته که این مقدار در سال ۲۰۱۸، ۵۵ میلیون دلار و در سال ۲۰۱۷، ۳۳ میلیون دلار بوده است.

در سه سال متوالی ۲۰۱۹، ۲۰۱۸، ۲۰۱۷ سهم ایران از واردات افغانستان ۱۳، ۱۳ و ۱۰ میلیون دلار بوده است که میانگین آن حدوداً ۳۰ درصد واردات افغانستان را شامل می‌شود. این درحالی است که کشور ترکمنستان در این سه سال به ترتیب ۴۱، ۲۰ و ۲۱ میلیون دلار به افغانستان صادر کرده است. در واقع بیش از ۶۰ درصد از واردات افغانستان را در این کالا، کشور ترکمنستان تأمین کرده است. نکته جالب توجه اینجاست که کشور ترکمنستان در حجم صادرات روغن‌های نفتی حتی قابل مقایسه با ایران نیست و در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۱۹، هر سال ۴۰۰ میلیون دلار صادرات روغن‌های نفتی داشته است.

بنابراین با وجود این که حجم عظیمی از صادرات روغن‌های نفتی ایران به افغانستان به صورت قاچاق انجام می‌شود، اما به نظر می‌رسد که ایران می‌تواند جایگزین سهل و مناسبی برای کشور ترکمنستان در صادرات روغن‌های نفتی به افغانستان باشد یا حداقل رتبه اول را از آن خود سازد.

جدول ۱۹: صادرات روغن‌های نفتی ایران (میلیارد دلار)

۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹	۲۰۲۰	صادرات ایران
۸۷,۵۳B	۸۳,۰۶۷B	۴۶,۹B	۳۸,۹۳B	۱۹,۲۵B	۳۵,۰۷B	۴۷,۱۸B	۵۰,۸۲B	۱۶,۱۵B	۱۰B	